Gedeputeerde Staten

Provincie Zeeland

Abdij 6 4331BK Middelburg
Postbus 6001 4330 LA Middelburg
+31 118631011
IBAN NL08 BNGH 0285010557

Aan de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
de heer J. van Essen
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Onderwerp	Zaaknummer	Behandeld door	Verzonden
Reactie op zoneringsaanpak rond Natura 2000-gebieden	830140		

Middelburg, 29 september 2026

Geachte heer Van Essen,

I. Aanleiding en doel van deze brief

In uw brief van 7 juli 2026 heeft u ons college geïnformeerd over de verdere uitwerking van de landelijke aanpak voor natuurherstel en stikstofreductie en in het bijzonder over de voorgenomen zonering rond stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. U vraagt provincies om samen met het Rijk de selectie van gebieden, de instructieregels en de verdere uitvoering van deze aanpak uit te werken. Ook vraagt u provincies om aan te geven voor welke gebieden zonering mogelijk niet effectief is.

Wij onderschrijven het belang van een samenhangende aanpak waarin natuurherstel, stikstofreductie, het verminderen van andere relevante drukfactoren en het weer mogelijk maken van vergunningverlening met elkaar worden verbonden. Deze benadering sluit in belangrijke mate aan bij de koers die Zeeland met het Stikstofplan *'Zeeland op weg naar herstel'*, onderdeel van het bredere '*Programma Landelijk Gebied'*, heeft ingezet. Daarbij kiezen wij voor een integrale, gebiedsgerichte aanpak, waarin naast stikstof ook andere drukfactoren en gebiedsopgaven in samenhang worden bezien.

Met de voorliggende brief geven wij onze voorlopige beoordeling van de zeven Natura 2000-gebieden die het Rijk voor Zeeland in beeld heeft gebracht. Daarbij beoordelen wij de vijf drukfactoren waarop de voorgenomen zoneringsaanpak zich richt: stikstofdepositie, hydrologie, waterkwaliteit, gewasbeschermingsmiddelen en uitbreiding van leefgebied en vermindering van versnippering.

Op basis van de nu beschikbare informatie kunnen wij nog geen definitief oordeel geven over de noodzaak, begrenzing en invulling van zonering per gebied. Daarvoor ontbreekt nog duidelijkheid over onderdelen van het rijksbeleid en de effecten daarvan. In deze brief geven wij daarom ook aan welke vragen door het Rijk moeten worden beantwoord voordat wij een definitief besluit kunnen nemen. Daarnaast benoemen wij de voorwaarden die voor Zeeland gelden bij de verdere uitwerking en uitvoering van de zoneringsaanpak.

II. Voorlopige Zeeuwse beoordeling

De zeven voor Zeeland in beeld gebrachte Natura 2000-gebieden zijn door ons beoordeeld aan de hand van de vijf drukfactoren die het Rijk met de zoneringsaanpak wil adresseren. De volgende tabel 1 geeft onze voorlopige beoordeling per drukfactor weer. De tabel moet nadrukkelijk in samenhang met deze brief worden gelezen. De kwalificaties geven geen definitief oordeel over zonering van een Natura 2000-gebied als geheel. Een 'ja' bij één of meer drukfactoren betekent niet dat Zeeland daarmee instemt met zonering, met een zone van 500 meter of met de daarbij behorende rijksinstructieregels. Omgekeerd betekent een 'nee' niet dat voor het betreffende gebied geen natuurherstelopgave bestaat.

De beoordeling ziet op de vraag of de betreffende drukfactor naar onze huidige inzichten aanleiding geeft voor aanvullende gebiedsgerichte inzet binnen de door het Rijk voorgestelde zoneringsaanpak.

Voor gewasbeschermingsmiddelen gaan wij er in deze beoordeling vanuit dat dit vraagstuk landelijk wordt opgepakt. Uitbreiding van leefgebied en vermindering van versnippering is voor de hier beoordeelde gebieden in het kader van de voorgestelde zoneringsaanpak niet aan de orde.

Dit onderscheid is voor Zeeland van belang. De aard en omvang van de opgave verschillen per gebied. Ook verschilt per gebied welke drukfactor bepalend is en welke maatregelen daadwerkelijk effectief kunnen zijn. Een gebiedsspecifieke beoordeling is daarom noodzakelijk.

Tabel 1. Voorlopige beoordeling drukfactoren per Natura 2000-gebied

Natura 2000-gebied	Stikstof	Hydrologie	Waterkwaliteit	Gewasbeschermingsmiddelen	Uitbreiding en versnippering
Canisvliet	nee	nee	nee	Wordt landelijk opgepakt	Niet aan de orde
Groote Gat	nee	ja	nee	Wordt landelijk opgepakt	Niet aan de orde
Kop van Schouwen	ja	ja	nee	Wordt landelijk opgepakt	Niet aan de orde
Manteling van Walcheren	ja	ja	nee	Wordt landelijk opgepakt	Niet aan de orde
Vogelkreek	nee	ja	ja	Wordt landelijk opgepakt	Niet aan de orde
Yerseke en Kapelse Moer	nee	betwist	betwist	Wordt landelijk opgepakt	Niet aan de orde
Zwin- en Kievittepolder	nee	nee	nee	Wordt landelijk opgepakt	Niet aan de orde

Bij de beoordeling geldt:
'Ja' betekent dat wij op basis van de huidige informatie aanleiding zien voor aanvullende gebiedsgerichte inzet op de betreffende drukfactor.
'Nee' betekent dat wij op basis van de huidige informatie geen aanleiding zien om deze drukfactor via de voorgestelde zoneringsaanpak aanvullend aan te pakken.
'Betwist' betekent dat op basis van de huidige informatie nog onvoldoende duidelijk is of en in welke mate aanvullende gebiedsgerichte inzet op deze drukfactor noodzakelijk en passend is.

III. Benodigde duidelijkheid voor definitieve besluitvorming

Voor een definitief oordeel over zonering is duidelijkheid nodig over het totale maatregelenpakket en het effect daarvan op de afzonderlijke gebieden. Dit is voor Zeeland in het bijzonder van belang. De Zeeuwse landbouwstructuur wordt in belangrijke mate gekenmerkt door akkerbouw en andere plantaardige teelten. Daarnaast is een relevant deel van de stikstofdepositie afkomstig van bronnen waarop de Provincie beperkt of geen invloed heeft, waaronder buitenlandse bronnen en de scheepvaart. Ook andere drukfactoren, zoals zoetwaterbeschikbaarheid en recreatie, kunnen per gebied een belangrijke rol spelen.

In uw brief geeft u aan dat de rijksinstructieregels voor de zones nog nader worden geconcretiseerd. Deze zullen betrekking hebben op plantaardige teelten en grondgebonden veehouderijsystemen en in ieder geval zien op beperkingen ten aanzien van mestgebruik, veebezetting, kunstmest en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Ook de definitieve selectie van Natura 2000-gebieden moet nog plaatsvinden.
Om tot een definitief oordeel te kunnen komen, verzoeken wij u daarom de volgende vragen te beantwoorden.

1. *Welke maatregelen gaan gelden voor akkerbouw en andere plantaardige teelten binnen de zones?*
   Welke concrete maatregelen en voorschriften voorziet het Rijk voor akkerbouwers en andere plantaardige teelten binnen de zones? Aan welke drukfactoren dragen deze maatregelen bij, welk effect wordt daarvan verwacht op de betreffende Natura 2000-gebieden en hoe wordt dit effect onderbouwd?

2. *Welke generieke maatregelen voor plantaardige teelten worden getroffen?*
   Welke generieke maatregelen en voorschriften voor plantaardige teelten is het Rijk voornemens vast te stellen, wanneer worden deze van kracht en welk effect wordt daarvan verwacht op de relevante drukfactoren binnen en buiten de zones? Voor onze beoordeling is in het bijzonder van belang welk deel van de gebiedsopgave met generieke maatregelen wordt ingevuld en welke aanvullende bijdrage vervolgens van zonering wordt verwacht.

3. *Welke bijdrage leveren andere sectoren en bronnen aan het totale maatregelenpakket?*
   Voor natuurherstel en de juridische onderbouwing die nodig is om vergunningverlening weer mogelijk te maken, is inzet nodig die breder is dan alleen de agrarische sector. Alle relevante sectoren en bronnen moeten hieraan een aantoonbare bijdrage leveren. Voor natuurherstel en de juridische onderbouwing die nodig is om vergunningverlening weer mogelijk te maken, is inzet nodig die breder is dan alleen de agrarische sector. Welke maatregelen treft het Rijk voor andere relevante sectoren en bronnen, waaronder industrie, mobiliteit en scheepvaart (o.a. ankerplaatsen)? En volgens welke tijdlijn worden deze maatregelen uitgewerkt en ingevoerd? Tevens verzoeken wij u inzichtelijk te maken hoe wordt omgegaan met de buitenlandse bijdrage aan de stikstofdepositie. Hoe worden deze bijdragen en maatregelen betrokken bij het totale, geborgde maatregelenpakket voor natuurherstel en vergunningverlening?

Daarnaast vragen wij in de gesprekken met het Rijk aandacht voor de rol van generieke normering binnen het totale maatregelenpakket en de verhouding tot de voorgestelde gebiedsgerichte aanpak.

De beantwoording van deze vragen is voor ons noodzakelijk om per Natura 2000-gebied te kunnen beoordelen of zonering een noodzakelijk, effectief en proportioneel instrument is. Wij nemen daarom pas een definitief besluit over de voorgestelde zonering nadat deze vragen door u zijn beantwoord en de effecten en gevolgen voor de betreffende Zeeuwse gebieden in beeld zijn.

Bij onze definitieve beoordeling betrekken wij vervolgens per gebied de aard en omvang van de natuurherstelopgave, de bijdrage van generieke maatregelen, de noodzaak en verwachte effectiviteit van aanvullende gebiedsgerichte maatregelen, de voorgestelde begrenzing en de gevolgen voor bestaande functies en ondernemers.

IV. Zeeuwse voorwaarden voor verdere uitwerking en uitvoering

Naast de hiervoor gevraagde duidelijkheid gelden voor Zeeland, ongeacht de uiteindelijke beoordeling per gebied, de volgende voorwaarden voor de verdere uitwerking en uitvoering van de zoneringsaanpak.

1. *Toereikende en langjarige rijksfinanciering*
   Voor maatregelen die voortvloeien uit de rijksaanpak moet gedurende de volledige looptijd voldoende rijksfinanciering beschikbaar zijn. Dit betreft zowel de maatregelen zelf als de ondersteuning van betrokken ondernemers, de gebiedsprocessen, monitoring, toezicht en handhaving. De uitvoering van rijkszonering mag niet leiden tot een ongedekte financiële opgave voor de Provincie.

2. *Tijdig beschikbaar en toepasbaar instrumentarium*
   De noodzakelijke regelingen en uitvoeringsinstrumenten moeten beschikbaar zijn op het moment dat uitvoering wordt gevraagd. Voor betrokken ondernemers moet tijdig duidelijk zijn welke maatregelen van hen worden verwacht en welke ondersteuning en mogelijkheden voor aanpassing van de bedrijfsvoering beschikbaar zijn.

3. *Heldere verdeling van verantwoordelijkheden*
   Vooraf moet duidelijk zijn welke taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en risico's bij het Rijk, de Provincie en andere overheden liggen. Een besluit van het Rijk tot zonering mag niet leiden tot een impliciete of ongedekte verschuiving van financiële, juridische of uitvoeringsrisico's naar de Provincie.

4. *Juridische borging en perspectief voor vergunningverlening*
   De maatregelen en instructieregels moeten juridisch houdbaar en voldoende geborgd zijn. Daarbij moet duidelijk zijn hoe het geheel van generieke maatregelen, gebiedsgerichte maatregelen en natuurherstel kan worden betrokken bij de onderbouwing van additionaliteit en hoe dit daadwerkelijk bijdraagt aan het weer mogelijk maken van vergunningverlening.

5. *Uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en proportionaliteit*
   De maatregelen en regels moeten proportioneel, praktisch uitvoerbaar en handhaafbaar zijn voor ondernemers en overheden. Daarbij moet rekening worden gehouden met de beschikbare uitvoeringscapaciteit en moeten voldoende middelen beschikbaar zijn voor uitvoering, toezicht en handhaving.

6. *Aantoonbare effectiviteit en monitoring*
   Vooraf moet voldoende aannemelijk zijn dat de maatregelen daadwerkelijk bijdragen aan de gebiedsspecifieke opgave. De uitvoering en effecten moeten vervolgens worden gemonitord. Wanneer maatregelen onvoldoende effect hebben of ontwikkelingen in een gebied daartoe aanleiding geven, moet tijdige bijsturing mogelijk zijn.

7. *Sociaal-economisch perspectief*
   De aanpak moet niet alleen ecologisch effectief en juridisch houdbaar zijn, maar ook sociaal-economisch uitvoerbaar. Voor inwoners en ondernemers die rechtstreeks door maatregelen worden geraakt, moet er voldoende tijd, ondersteuning en reëel toekomstperspectief zijn om de verandering te kunnen doormaken.

Deze voorwaarden gelden ongeacht de uiteindelijke uitkomst van onze beoordeling van een afzonderlijk Natura 2000-gebied. Een positief oordeel over de noodzaak van gebiedsgerichte inzet betekent daarmee niet dat Zeeland op voorhand instemt met nog niet uitgewerkte rijksmaatregelen of financiële, juridische of uitvoeringsverantwoordelijkheden daarvoor aanvaardt.

V. Vervolg

Zeeland wil constructief blijven bijdragen aan een aanpak die daadwerkelijk leidt tot natuurherstel en perspectief biedt op juridisch houdbare vergunningverlening. Daarbij vinden wij het noodzakelijk dat de landelijke aanpak aansluit op en waar mogelijk voortbouwt op de aanpak die Zeeland met het Stikstofplan *'Zeeland op weg naar herstel'* en de gebiedsgerichte aanpak reeds in gang heeft gezet.

Met deze brief geven wij u onze voorlopige inhoudelijke beoordeling van de drukfactoren in de zeven voor Zeeland in beeld gebrachte Natura 2000-gebieden. Deze beoordeling vormt voor ons het vertrekpunt voor het verdere overleg met uw ministerie.

Wij verzoeken u onze beoordeling te betrekken bij de verdere selectie, begrenzing en uitwerking van de zoneringsgebieden. Tevens verzoeken wij u de in hoofdstuk III gestelde vragen te beantwoorden voordat van ons een definitief standpunt over zonering wordt gevraagd. Na ontvangst van uw antwoorden en nadat voldoende duidelijkheid bestaat over de voorgenomen rijksmaatregelen en de gevolgen daarvan voor Zeeland, zullen wij per Natura 2000-gebied ons definitieve standpunt bepalen.

Wij kunnen ons voorstellen dat wij in het Bestuurlijk Overleg, dat voor december 2026 is voorzien, een definitief standpunt kunnen innemen. Om dit mogelijk te maken, zouden wij de antwoorden op de in hoofdstuk III gestelde vragen graag uiterlijk vier weken voorafgaand aan het Bestuurlijk Overleg ontvangen.

Wij bespreken onze beoordeling, vragen en voorwaarden graag met u in het verdere Bestuurlijke Overleg.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.